

บทที่ 4

ผลการวิจัยและการอภิปรายผล

การวิเคราะห์ข้อมูลการศึกษานุคลิกภาพของครูผู้สอนวิชาสังคมศึกษาที่สอดคล้องกับการพัฒนา
วัฒนธรรมการเมืองแบบประชาธิปไตย

- 1. ข้อมูลสถานภาพของครูผู้สอนวิชาสังคมศึกษา
- 2. ความคิดเห็นของครูสังคมศึกษาที่มีต่อบุคลิกภาพของครูผู้สอนวิชาสังคมศึกษาที่สอดคล้องกับการ
พัฒนาวัฒนธรรมการเมืองแบบประชาธิปไตย
- 3. ข้อมูลสถานภาพของนักเรียน
- 4. ความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อบุคลิกภาพของครูผู้สอนวิชาสังคมศึกษาที่สอดคล้องกับการพัฒนา
วัฒนธรรมการเมืองแบบประชาธิปไตย
- 5. การอภิปรายผล

1. ข้อมูลสถานภาพของครูผู้สอนวิชาสังคมศึกษา

1.1 ข้อมูลสถานภาพเกี่ยวกับเพศ

ครูผู้สอนวิชาสังคมศึกษาของโรงเรียนสังกัดกระทรวงศึกษาธิการในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ใน
จังหวัด ขอนแก่น อุดรธานี หนองคาย สกลนคร เลย อุบลราชธานี นครพนม มุกดาหาร สุรินทร์ บุรีรัมย์ และ
ศรีสะเกษ ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวน 110 คน แยกออกเป็นเพศชายจำนวน 40 คน คิดเป็นร้อยละ 36.4 แยก
ออกเป็นเพศหญิงจำนวน 70 คน คิดเป็นร้อยละ 63.6 ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 แสดงข้อมูลสถานภาพเกี่ยวกับเพศ

สถานภาพ	จำนวนคน	คิดเป็นร้อยละ
ชาย	40	36.4
หญิง	70	63.6
รวม	110	100.0

1.2 อายุของครูผู้สอนวิชาสังคมศึกษา

อายุของครูผู้สอนวิชาสังคมศึกษามีอายุต่ำกว่า30 ปี จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 1.8 อายุระหว่าง 30-40 ปี จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 5.5 และอายุตั้งแต่ 40 ปีขึ้นไป จำนวน 102 คน คิดเป็นร้อยละ 92.7 ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 แสดงข้อมูลอายุของครูผู้สอนวิชาสังคมศึกษา

อายุของครู	จำนวนคน	คิดเป็นร้อยละ
ต่ำกว่า 30 ปี	2	1.8
30 - 40 ปี	6	5.5
40 ปีขึ้นไป	102	92.7
รวม	110	100.0

1.3 การศึกษาของครูผู้สอนวิชาสังคมศึกษา

ครูผู้สอนวิชาสังคมศึกษาสำเร็จการศึกษาดำกว่าปริญญาตรี จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 1.8 สำเร็จ การศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน 93 คน คิดเป็นร้อยละ 84.5 และสำเร็จการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี จำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 13.6 ดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 แสดงข้อมูลการศึกษาของครูผู้สอนวิชาสังคมศึกษา

การศึกษา	จำนวนคน	คิดเป็นร้อยละ
ต่ำกว่าปริญญาตรี	2	1.8
ปริญญาตรี	93	84.5
สูงกว่าปริญญาตรี	15	13.6
รวม	110	100.0

1.4 อายุราชการของครูผู้สอนวิชาสังคมศึกษา

ครูผู้สอนวิชาสังคมศึกษามีอายุราชการต่ำกว่า 5 ปี จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 2.7 อายุราชการระหว่าง 5-10 ปี จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 0.9 อายุราชการระหว่าง 10 –15 ปี จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 2.7 และอายุราชการมากกว่า 15 ปี คิดเป็นร้อยละ 93.6 ดังตารางที่ 5

ตารางที่ 5 แสดงข้อมูลอายุราชการของครูผู้สอนวิชาสังคมศึกษา

อายุราชการ	จำนวนคน	คิดเป็นร้อยละ
ต่ำกว่า 5 ปี	3	2.7
5-10 ปี	1	0.9
10 -15ปี	3	2.7
มากกว่า 15 ปี	103	93.6
รวม	110	100.0

2. ความคิดเห็นของครูสังคมศึกษาที่มีต่อบุคลิกภาพของครูผู้สอนวิชาสังคมศึกษาที่สอดคล้องกับการพัฒนาด้านวัฒนธรรมการเมืองแบบประชาธิปไตย

การวิเคราะห์บุคลิกภาพของครูผู้สอนวิชาสังคมศึกษาที่สอดคล้องกับการพัฒนาด้านวัฒนธรรมการเมืองแบบประชาธิปไตยจากครูซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 110 คน ผลการวิเคราะห์ปรากฏ ดังตารางที่ 6

ตารางที่ 6 แสดงค่าเฉลี่ยของคะแนนบุคลิกภาพของครูผู้สอนวิชาสังคมศึกษาที่สอดคล้องกับการพัฒนาด้านวัฒนธรรมการเมืองแบบประชาธิปไตย

ด้าน	ค่าทางสถิติ		ความหมาย
	ค่าเฉลี่ย $\bar{x}$	ค่าเบี่ยงเบน S.D.	
1. ด้านการยอมรับ	4.38	0.37	ระดับมาก
2. ด้านสามัคคีธรรม	4.30	0.43	ระดับมาก
3. ด้านปัญญารธรรม	4.46	0.40	ระดับมาก
รวม	4.38	0.36	ระดับมาก

จากตารางที่ 6 จะเห็นว่าภาพรวมของกลุ่มตัวอย่างครูมีค่าเฉลี่ยของคะแนนบุคลิกภาพของครูผู้สอนวิชาสังคมศึกษาที่สอดคล้องกับการพัฒนาด้านวัฒนธรรมการเมืองแบบประชาธิปไตย อยู่ในระดับมาก คือ มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.38 โดยด้านสามัคคีธรรม ด้านการยอมรับและด้านปัญญารธรรมอยู่ในระดับมาก มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.30, 4.38 และ4.46 ตามลำดับ

ตารางที่ 7 แสดงค่าเฉลี่ยของคะแนนบุคลิกภาพของครูผู้สอนวิชาสังคมศึกษาที่สอดคล้องกับการพัฒนาด้านวัฒนธรรมการเมืองแบบประชาธิปไตย ด้านการยอมรับ

ข้อที่	ข้อความ	ค่าทางสถิติ		ความหมาย
		ค่าเฉลี่ย $\bar{x}$	ค่าเบี่ยงเบน S.D.	
1.	ปฏิบัติตามกฎระเบียบของสังคม	4.61	.51	ระดับมากที่สุด
2.	ปฏิบัติตามหน้าที่ของพลเมืองดีในสังคมประชาธิปไตย	4.64	0.48	ระดับมากที่สุด
3.	ปฏิบัติตนกับทุกคนอย่างเท่าเทียมกัน	4.34	0.58	ระดับมาก
4.	ให้เกียรติซึ่งกันและกันทั้งทางกาย วาจา และความคิด	4.52	0.52	ระดับมากที่สุด
5.	เคารพในสิทธิเสรีภาพและศักดิ์ศรีในความเป็นมนุษย์	4.69	0.46	ระดับมากที่สุด
6.	คำนึงถึงสิทธิและหน้าที่ของตนเองและผู้อื่น	4.68	0.49	ระดับมากที่สุด
7.	ไม่มีอคติต่อผู้มีความแตกต่างจากตน เช่น เชื้อชาติ ศาสนา ความเชื่อ	4.48	0.57	ระดับมาก
8.	มองบุคคลในฐานะที่คน ๆ นั้นเป็นตัวของเขาเอง	4.40	0.56	ระดับมาก
9.	ยอมรับอำนาจของบุคคลตามความชอบธรรม	4.38	0.57	ระดับมาก
10.	ยอมรับในความคิดเห็นและทัศนคติที่แตกต่างจากตน	4.34	0.61	ระดับมาก
11.	ไม่แสดงความคิดเห็นที่เป็นการล่วงเกินผู้อื่น	4.18	0.71	ระดับมาก
12.	กล้าปฏิบัติงานที่เชื่อมั่นว่าถูกต้องเป็นธรรม แม้จะไม่ใช่ที่พอใจของผู้บังคับบัญชา	4.13	0.62	ระดับมาก
13.	มีความไว้วางใจผู้อื่น	3.98	0.61	ระดับมาก
14.	เป็นผู้พูดและผู้ฟังที่ดี	4.19	0.58	ระดับมาก
15.	เป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี	4.12	0.60	ระดับมาก
รวม		4.38	0.37	ระดับมาก

จากตารางที่ 7 จะเห็นว่าภาพรวมของกลุ่มตัวอย่างมีค่าเฉลี่ยของบุคลิกภาพของครูผู้สอนวิชาสังคมศึกษาที่สอดคล้องกับการพัฒนาด้านวัฒนธรรมการเมืองแบบประชาธิปไตย ด้านการยอมรับอยู่ในระดับมาก คือ มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.38 โดยข้อคำถามที่มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด คือ เคารพในสิทธิเสรีภาพและศักดิ์ศรีในความเป็นมนุษย์ซึ่งมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.69 และข้อคำถามที่มีคะแนนเฉลี่ยต่ำสุด คือ มีความไว้วางใจผู้อื่น ซึ่งมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.98

ตารางที่ 8 แสดงค่าเฉลี่ยของคะแนนบุคลิกภาพของครูผู้สอนวิชาสังคมศึกษาที่สอดคล้องกับการพัฒนาด้านวัฒนธรรมการเมืองแบบประชาธิปไตย ด้านสามัคคีธรรม

ข้อที่	ข้อความ	ค่าทางสถิติ		ความหมาย
		ค่าเฉลี่ย $\bar{x}$	ค่าเบี่ยงเบน S.D.	
1.	ช่วยกันวางแผนในการทำงาน	4.13	0.61	ระดับมาก
2.	แนะนำหรือให้ข้อมูลเกี่ยวกับการปฏิบัติงาน	4.12	0.59	ระดับมาก
3.	มีการตัดสินใจร่วมกันในการทำงาน	4.18	0.62	ระดับมาก
4.	ทำตามมติของส่วนรวมที่ได้วางแผนร่วมกันไว้	4.42	0.53	ระดับมาก
5.	มีความร่วมมือกันทำงานตามความสามารถ	4.31	0.60	ระดับมาก
6.	ปฏิบัติงานตามที่ได้รับมอบหมายจนสำเร็จตามบทบาทหน้าที่	4.51	0.52	ระดับมากที่สุด
7.	พอใจและยอมรับผลงานของกลุ่ม	4.30	0.55	ระดับมาก
8.	มีการประนีประนอมโดยคำนึงถึงประโยชน์ที่จะเกิดขึ้นแก่ส่วนรวม	4.47	0.57	ระดับมาก
9.	มีความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกันของคนในหน่วยงานและในสังคม	4.33	0.61	ระดับมาก
10.	เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม ถือว่างานส่วนรวมเป็นงานของตน	4.46	0.62	ระดับมาก
11.	อาสาทำงานตามความสามารถ	4.24	0.68	ระดับมาก
12.	มีความสุขกับการทำงานในหมู่คณะ	4.26	0.63	ระดับมาก
13.	มีการช่วยเหลือเกื้อกูลและพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน	4.29	0.64	ระดับมาก
14.	ไม่มีอคติต่อบุคคลที่มีความคิดเห็นที่แตกต่างในการร่วมงาน	4.17	0.62	ระดับมาก
15.	ยอมรับเหตุผลและผลงานของผู้อื่น	4.35	0.61	ระดับมาก
รวม		4.30	0.43	ระดับมาก

จากตารางที่ 8 จะเห็นว่าภาพรวมของกลุ่มตัวอย่างมีค่าเฉลี่ยของบุคลิกภาพของครูผู้สอนวิชาสังคมศึกษาที่สอดคล้องกับการพัฒนาด้านวัฒนธรรมการเมืองแบบประชาธิปไตย ด้านสามัคคีธรรมอยู่ในระดับมาก คือ มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.30 โดยข้อคำถามที่มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด คือ ปฏิบัติงานตามที่ได้รับมอบหมายจนสำเร็จตามบทบาทหน้าที่ซึ่งมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.51 และข้อคำถามที่มีคะแนนเฉลี่ยต่ำสุด คือ แนะนำหรือให้ข้อมูลเกี่ยวกับการปฏิบัติงานซึ่งมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.12

ตารางที่ 9 แสดงค่าเฉลี่ยของคะแนนบุคลิกภาพของครูผู้สอนวิชาสังคมศึกษาที่สอดคล้องกับการพัฒนาด้านวัฒนธรรมการเมืองแบบประชาธิปไตย ด้านปัญญาธรรม

ข้อที่	ข้อความ	ค่าทางสถิติ		ความหมาย
		ค่าเฉลี่ย $\bar{x}$	ค่าเบี่ยงเบน S.D.	
1.	ปฏิบัติตามหลักคุณธรรม จริยธรรม ในความเป็นครู	4.70	0.50	ระดับมากที่สุด
2.	ปฏิบัติตามกฎระเบียบ วัฒนธรรม จารีตประเพณีของชุมชน	4.60	0.53	ระดับมากที่สุด
3.	พูดและแสดงความคิดเห็นอย่างมีเหตุผล	4.39	0.54	ระดับมาก
4.	แก้ไขปัญหาโดยใช้เหตุผลจากข้อมูลที่ต้องการ	4.41	0.56	ระดับมาก
5.	มีข้อมูลและเหตุผลในการโต้แย้ง	4.25	0.57	ระดับมาก
6.	ไม่กล่าวหาใครง่ายๆ โดยขาดเหตุผล	4.42	0.57	ระดับมาก
7.	รับฟังคำแนะนำ ดักเตือน จากเพื่อนร่วมงานด้วยความเต็มใจ และปรับปรุงพัฒนาตนเองให้ดีขึ้น	4.40	0.49	ระดับมาก
8.	เน้นการใช้ปัญญา ใช้เหตุผลและความถูกต้องในการตัดสินใจ ปัญหา	4.45	0.53	ระดับมาก
9.	นำความรู้ที่ถูกต้องมาใช้ในการทำงาน	4.52	0.52	ระดับมากที่สุด
10.	มีการกระทำอย่างผู้มีความคิดที่สร้างสรรค์	4.34	0.61	ระดับมาก
11.	มีความซื่อสัตย์ สุจริต ในการปฏิบัติงาน	4.68	0.47	ระดับมากที่สุด
12.	มีการยกย่อง ชมเชย ในเรื่องการมีคุณธรรม จริยธรรม อยู่เสมอ	4.46	0.62	ระดับมาก
13.	ไม่ใช้อำนาจหน้าที่ที่มีอยู่ไปปฏิบัติ เพื่อประโยชน์ของตนเองและพวกพ้อง	4.47	0.57	ระดับมาก
14.	ยอมรับและกระทำตามความคิดเห็นของคนอื่น ตามเหตุผลที่เชื่อถือได้	4.39	0.58	ระดับมาก
15.	มีความศรัทธา มีความหวังดีในชีวิต และมองโลกในแง่ดีเสมอ	4.45	0.60	ระดับมาก
รวม		4.46	0.40	ระดับมาก

จากตารางที่ 9 จะเห็นว่าภาพรวมของกลุ่มตัวอย่างมีค่าเฉลี่ยของบุคลิกภาพของครูผู้สอนวิชาสังคมศึกษาที่สอดคล้องกับการพัฒนาด้านวัฒนธรรมการเมืองแบบประชาธิปไตย ด้านปัญญาธรรมอยู่ในระดับมาก คือมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.46 โดยข้อคำถามที่มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด คือ ปฏิบัติตามหลักคุณธรรม จริยธรรม ในความเป็นครูซึ่งมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.68 และข้อคำถามที่มีคะแนนเฉลี่ยต่ำสุด คือ มีข้อมูลและเหตุผลในการโต้แย้งซึ่งมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.25

3. ข้อมูลสถานภาพของนักเรียน

นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายชั้น ม. 6 ในโรงเรียนสังกัดกระทรวงศึกษาธิการในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ในจังหวัด ขอนแก่น อุดรธานี หนองคาย สกลนคร เลย อุบลราชธานี นครพนม มุกดาหาร สุรินทร์ บุรีรัมย์ และศรีสะเกษ จำนวนประชากรทั้งสิ้น 7,350 คน ซึ่งผู้วิจัยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 1,650 คน แยกออกเป็นนักเรียนชายจำนวน 635 คน คิดเป็นร้อยละ 38.5 แยกออกเป็นนักเรียนหญิงจำนวน 1,015 คน คิดเป็นร้อยละ 63.6 ดังตารางที่ 10

ตารางที่ 10 แสดงข้อมูลสถานภาพของนักเรียน

สถานภาพ	จำนวนคน	คิดเป็นร้อยละ
ชาย	635	38.5
หญิง	1,015	63.6
รวม	1,650	100.0

4. ความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อบุคลิกภาพของครูผู้สอนวิชาสังคมศึกษาที่สอดคล้องกับการพัฒนาด้านวัฒนธรรมการเมืองแบบประชาธิปไตย

การวิเคราะห์บุคลิกภาพของครูผู้สอนวิชาสังคมศึกษาที่สอดคล้องกับการพัฒนาด้านวัฒนธรรมการเมืองแบบประชาธิปไตยจากนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 1,650 คน ผลการวิเคราะห์ปรากฏดังตารางที่ 11

ตารางที่ 11 แสดงค่าเฉลี่ยของคะแนนบุคลิกภาพของครูผู้สอนวิชาสังคมศึกษาที่สอดคล้องกับการพัฒนาด้านวัฒนธรรมการเมืองแบบประชาธิปไตย

ด้าน	ค่าทางสถิติ		ความหมาย
	ค่าเฉลี่ย — x	ค่าเบี่ยงเบน S.D.	
1. ด้านการยอมรับ	4.00	0.54	ระดับมาก
2. ด้านสามัคคีธรรม	3.96	0.60	ระดับมาก
3. ด้านปัญญารธรรม	4.00	0.62	ระดับมาก
รวม	3.99	0.54	ระดับมาก

จากตารางที่ 11 จะเห็นว่าภาพรวมของกลุ่มตัวอย่างมีค่าเฉลี่ยของคะแนนบุคลิกภาพของครูผู้สอนวิชาสังคมศึกษาที่สอดคล้องกับการพัฒนาด้านวัฒนธรรมการเมืองแบบประชาธิปไตย อยู่ในระดับมาก คือ มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.99 โดยด้านสามัคคีธรรมอยู่ในระดับมาก คือมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.96 ส่วนด้านการยอมรับและด้านปัญญารธรรมอยู่ในระดับมากซึ่งมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับกัน คือ 4.00

ตารางที่ 12 แสดงค่าเฉลี่ยของคะแนนบุคลิกภาพของครูผู้สอนวิชาสังคมศึกษาที่สอดคล้องกับการพัฒนา
วัฒนธรรมการเมืองแบบประชาธิปไตย ด้านการยอมรับ

ข้อที่	ข้อความ	ค่าทางสถิติ		ความหมาย
		ค่าเฉลี่ย $\bar{x}$	ค่าเบี่ยงเบน S.D.	
1.	ครูแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในเรื่องต่างๆกับนักเรียน	3.82	0.82	ระดับมาก
2.	เมื่อนักเรียนแสดงความคิดเห็นที่ขัดแย้ง ครูจะรับฟังจนจบ	3.82	0.91	ระดับมาก
3.	ครูยอมรับนักเรียน ไม่ว่าเขาจะมีฐานะอย่างไร	4.23	0.82	ระดับมาก
4.	เมื่อครูจะหยิบสิ่งของนักเรียน ครูจะขออนุญาตนักเรียนก่อนเสมอ	3.73	1.01	ระดับมาก
5.	ครูใช้สิทธิ เสรีภาพเป็นแบบอย่างแก่นักเรียน	3.98	0.83	ระดับมาก
6.	ครูให้ความสำคัญกับกฎ ระเบียบของโรงเรียนเพื่อเป็นแนวทางให้นักเรียนปฏิบัติตาม	4.18	0.80	ระดับมาก
7.	ครูให้ความสำคัญกับสิทธิ เสรีภาพที่เท่าเทียมของนักเรียน	4.00	0.89	ระดับมาก
8.	ครูเอื้ออาทร และเอาใจใส่นักเรียนทุกคน	3.88	0.91	ระดับมาก
9.	ครูมีความเชื่อมั่นในตนเอง	4.12	0.75	ระดับมาก
10.	ครูเห็นความสำคัญของการไปใช้สิทธิเลือกตั้ง	4.34	0.75	ระดับมาก
11.	ครูปฏิบัติกับนักเรียนทุกคนอย่างเท่าเทียมกัน	3.91	0.98	ระดับมาก
12.	ครูร่วมเข้าแถวเคารพธงชาติทุกเช้า	4.12	0.87	ระดับมาก
13.	ครูมาสอนตรงเวลาอย่างสม่ำเสมอ	3.75	0.92	ระดับมาก
14.	ครูมีความรับผิดชอบต่อน้ำที่ของของคนเสมอ	4.14	0.80	ระดับมาก
รวม		4.00	0.54	ระดับมาก

จากตารางที่ 12 จะเห็นว่าภาพรวมของกลุ่มตัวอย่างมีค่าเฉลี่ยของคะแนนบุคลิกภาพของครูผู้สอนวิชาสังคมศึกษาที่สอดคล้องกับการพัฒนาวัฒนธรรมการเมืองแบบประชาธิปไตย ด้านการยอมรับอยู่ในระดับมาก คือมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.00 โดยข้อคำถามที่มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด คือ ครูเห็นความสำคัญของการไปใช้สิทธิเลือกตั้งซึ่งมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.34 และข้อคำถามที่มีคะแนนเฉลี่ยต่ำสุด คือ เมื่อครูจะหยิบสิ่งของนักเรียน ครูจะขออนุญาตนักเรียนก่อนเสมอ ซึ่งมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.73

ตารางที่ 13 แสดงค่าเฉลี่ยของคะแนนบุคลิกภาพของครูผู้สอนวิชาสังคมศึกษาที่สอดคล้องกับการพัฒนาด้าน
วัฒนธรรมการเมืองแบบประชาธิปไตย ด้านสามัคคีธรรม

ข้อที่	ข้อความ	ค่าทางสถิติ		ความหมาย
		ค่าเฉลี่ย $\bar{x}$	ค่าเบี่ยงเบน S.D.	
1.	ครูเรียนรู้ที่จะเข้าใจนักเรียน	3.74	0.85	ระดับมาก
2.	ในกิจกรรมกลุ่ม ครูจะแบ่งหน้าที่การทำงานของนักเรียน อย่างเป็นสัดส่วน	3.72	0.87	ระดับมาก
3.	ครูจะแสดงความยินดีกับนักเรียนที่ได้รับรางวัล	4.14	0.76	ระดับมาก
4.	ครูให้กำลังใจนักเรียนเสมอ	3.97	0.87	ระดับมาก
5.	ครูเข้าร่วมกิจกรรมของโรงเรียนสม่ำเสมอ	4.05	0.80	ระดับมาก
6.	ครูทำกิจกรรมต่างๆร่วมกับนักเรียน	3.90	0.84	ระดับมาก
7.	เมื่อโรงเรียนมีงาน ครูได้ร่วมเป็นกรรมการในฝ่ายต่างๆ	3.96	0.82	ระดับมาก
8.	ครูและนักเรียนวางแผนการทำงานร่วมกัน	3.73	0.89	ระดับมาก
9.	ครูไม่ชอบให้นักเรียนเอารัดเอาเปรียบผู้อื่น	4.19	0.77	ระดับมาก
10.	ครูให้ความร่วมมือกับนักเรียนในการทำกิจกรรมต่างๆ เสมอ	4.02	0.81	ระดับมาก
11.	ครูเป็นแบบอย่างที่ดีในการทำงาน	4.13	0.81	ระดับมาก
12.	ครูทุ่มเทเวลาในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อนักเรียน	3.90	0.86	ระดับมาก
13.	ครูพัฒนาตนเองอยู่เสมอ	3.99	0.85	ระดับมาก
รวม		3.96	0.60	ระดับมาก

จากตารางที่ 13 จะเห็นว่าภาพรวมของกลุ่มตัวอย่างมีค่าเฉลี่ยของคะแนนบุคลิกภาพของครูผู้สอนวิชาสังคมศึกษาที่สอดคล้องกับการพัฒนาด้านวัฒนธรรมการเมืองแบบประชาธิปไตย ด้านสามัคคีธรรมอยู่ในระดับมาก คือ มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.96 โดยข้อคำถามที่มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด คือ ครูไม่ชอบให้นักเรียนเอารัดเอาเปรียบผู้อื่นซึ่งมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.19 และข้อคำถามที่มีคะแนนเฉลี่ยต่ำสุด คือ ครูและนักเรียนวางแผนการทำงานร่วมกันซึ่งมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.73

ตารางที่ 14 แสดงค่าเฉลี่ยของคะแนนบุคลิกภาพของครูผู้สอนวิชาสังคมศึกษาที่สอดคล้องกับการพัฒนาด้านวัฒนธรรมการเมืองแบบประชาธิปไตย ด้านปัญญาธรรม

ข้อที่	ข้อความ	ค่าทางสถิติ		ความหมาย
		ค่าเฉลี่ย $\bar{x}$	ค่าเบี่ยงเบน S.D.	
1.	ครูเป็นผู้รับฟังปัญหาและเป็นที่ปรึกษา	3.98	0.87	ระดับมาก
2.	ครูเปิดใจกว้างที่จะพิจารณาปัญหาต่างๆด้วยวิจารณญาณ	3.96	0.86	ระดับมาก
3.	ครูมักพูดคุยและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับนักเรียนก่อนที่จะมีการตัดสินใจ	3.92	0.89	ระดับมาก
4.	ครูมีความอดทนรับฟังความคิดเห็นของนักเรียนที่แตกต่างกับตนเอง	3.83	0.87	ระดับมาก
5.	ครูแก้ปัญหาต่างๆโดยใช้เหตุผลเป็นหลัก	4.01	0.82	ระดับมาก
6.	ในการแก้ปัญหา ครูจะฟังความคิดเห็นจากนักเรียนอย่างตั้งใจ	3.89	0.87	ระดับมาก
7.	ครูมีวุฒิภาวะทางอารมณ์	3.93	0.86	ระดับมาก
8.	ก่อนจะลงโทษนักเรียน ครูจะถามถึงสาเหตุและอธิบายถึงเหตุผลในการลงโทษ	3.94	0.90	ระดับมาก
9.	ครูจัดรูปแบบการเรียนการสอนที่ส่งเสริมความเป็นประชาธิปไตย	4.04	0.79	ระดับมาก
10.	ครูฝึกให้นักเรียนกล้าแสดงออกด้วยการซักถามหรือแสดงความคิดเห็น	4.14	0.80	ระดับมาก
11.	ครูเป็นผู้วิพากษ์วิจารณ์ในลักษณะสร้างสรรค์	3.98	0.78	ระดับมาก
12.	ครูเป็นผู้ดำรงตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่นักเรียน	4.15	.79	ระดับมาก
13.	ครูเป็นผู้มีคุณธรรม จริยธรรม	4.25	0.77	ระดับมาก
รวม		4.00	0.62	ระดับมาก

จากตารางที่ 14 จะเห็นว่าภาพรวมของกลุ่มตัวอย่างมีค่าเฉลี่ยของคะแนนบุคลิกภาพของครูผู้สอนวิชาสังคมศึกษาที่สอดคล้องกับการพัฒนาด้านวัฒนธรรมการเมืองแบบประชาธิปไตย ด้านปัญญาธรรมอยู่ในระดับมาก คือ มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.00 โดยข้อคำถามที่มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด คือ ครูเป็นผู้มีคุณธรรม จริยธรรม ซึ่งมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.25 และข้อคำถามที่มีคะแนนเฉลี่ยต่ำสุด คือ ครูมีความอดทนรับฟังความคิดเห็นของนักเรียนที่แตกต่างกับตนเอง ซึ่งมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.83

5. การอภิปรายผล

ผลการวิจัยโดยภาพรวมของการศึกษานุคลิกภาพของครูผู้สอนวิชาสังคมศึกษาที่สอดคล้องกับการพัฒนาด้านวัฒนธรรมการเมืองแบบประชาธิปไตย ของครูผู้สอนวิชาสังคมศึกษาของโรงเรียนสังกัดกระทรวงศึกษาธิการในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีคะแนนเฉลี่ยจากแบบสอบถามโดยด้านสามัคคีธรรม ด้านการวบรวมและด้านปัญญารวมอยู่ในระดับมาก หมายความว่า ครูผู้สอนวิชาสังคมศึกษามีบุคลิกภาพที่สอดคล้องกับการพัฒนาด้านวัฒนธรรมการเมืองแบบประชาธิปไตยมาก ซึ่งมีหัวข้อต่าง ๆ ได้ดังนี้

1. **บุคลิกภาพที่สอดคล้องกับการพัฒนาวัฒนธรรมการเมืองแบบประชาธิปไตย ด้านการวบรวม** จากการตอบแบบสอบถามครูผู้สอนวิชาสังคม ผลจากการวิจัยพบว่า ครูผู้สอนวิชาสังคมศึกษามีบุคลิกภาพดังกล่าวอยู่ในระดับมาก กล่าวคือ ครูให้ความสำคัญในการปฏิบัติตนตามกฎระเบียบของสังคม การปฏิบัติตนตามหน้าที่ของพลเมืองดีในสังคมประชาธิปไตย การให้เกียรติซึ่งกันและกันทั้งทางกาย วาจา และความคิด การเคารพในสิทธิเสรีภาพและศักดิ์ศรีในความเป็นมนุษย์ การคำนึงถึงสิทธิและหน้าที่ของตนเองและผู้อื่น สำหรับการตอบแบบสอบถามบุคลิกภาพของครูผู้สอนวิชาสังคมศึกษาที่สอดคล้องกับการพัฒนาวัฒนธรรมการเมืองแบบประชาธิปไตย ด้านการรวบรวมของนักเรียนอยู่ในระดับมาก ผลจากการวิจัยพบว่า นักเรียนเห็นว่าครูให้ความสำคัญของการไปใช้สิทธิเลือกตั้ง ครูยอมรับเขาไม่ว่าจะมีฐานะอย่างไร และครูให้ความสำคัญกับกฎระเบียบของโรงเรียนเพื่อเป็นแนวทางให้นักเรียนปฏิบัติตน สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2538) ได้วิเคราะห์ความหมายของวิถีชีวิตประชาธิปไตยด้านการรวบรวม มีพฤติกรรมที่แสดงออก คือ เคารพซึ่งกันและกันทางกาย ทางวาจาเคารพในสิทธิของผู้อื่น เคารพในความคิดเห็นของผู้อื่น และเคารพในกฎระเบียบของ ทุกคนจะต้องให้เกียรติซึ่งกันและกัน ทั้งกาย วาจา และความคิด ทุกคนย่อมจะเคารพในความคิดของผู้อื่น ทุกคนย่อมแสดงความคิดเห็นออกมาได้โดยไม่ล่วงเกินผู้อื่น ย่อมมีการให้ออกาสและเคารพแก่ความคิดของคนทุกคน (สาโรช บัวศรี, 2514) สอดคล้องกับแนวคิดของสถิต นิยมญาติ (2538) ที่อธิบายว่า ผู้ที่มีบุคลิกภาพทางการเมืองแบบประชาธิปไตยมีลักษณะเป็นผู้ที่ยอมรับคนอื่น ในที่นี้หมายความว่า ยอมรับในความมีเกียรติ มีศักดิ์ศรี ในความเป็นมนุษย์ของผู้อื่น ถึงแม้ว่าผู้นั้นจะเป็นผู้ด้อยทางการศึกษา ไร้ความสามารถ ปัญญาที่ไม่ไปถูกต้อง แคลนหรือแสดงอาการรังเกียจเคียดจัญท์ต่อเขา ดังที่ ทินพันธุ์ นาตะตะ (2525) กล่าวว่า ผู้ที่มีวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตย จะมีลักษณะความเชื่อมั่นในความเสมอภาคของบุคคล คือ ถือว่าทุกคนนั้นเท่าเทียมกัน ในโอกาสทางการเมือง เชื่อมั่นในความสำคัญและศักดิ์ศรีของมนุษย์ คือ ถือว่ามนุษย์ทุกคนที่มีความสำคัญเท่าเทียมกัน ไม่ว่าจะยากดีมีจนย่อมให้การเคารพซึ่งกันและกัน ก็คือมีความรู้ดีกว่าแต่ละคนมีคุณค่าในตัวเอง เคารพในสิทธิและเสรีภาพของผู้อื่น คือการเคารพในกติกากฎ ระเบียบต่าง ๆ ที่มีอยู่โดยไม่ละเมิดสิทธิของผู้อื่น การใช้เสรีภาพก็ย่อมไม่เกินขอบเขตจนไปทำลายเสรีภาพของผู้อื่น นอกจากนั้นवलเพ็ญ วิเชียรโชติ และวิรัชช วิเชียรโชติ (2517) ให้แนวคิดประชาธิปไตยสำหรับครูเพื่อตรวจสอบพฤติกรรมประชาธิปไตยของตนด้านการรวบรวม ประกอบด้วย การเคารพในสิทธิ เสรีภาพและศักดิ์ศรีในความเป็นมนุษย์ซึ่งกันและกันทั้งกาย วาจา และใจ

2. **บุคลิกภาพที่สอดคล้องกับการพัฒนาวัฒนธรรมการเมืองแบบประชาธิปไตย ด้านสามัคคีธรรม** จากการตอบแบบสอบถามครูผู้สอนวิชาสังคม ผลจากการวิจัยพบว่า ครูผู้สอนวิชาสังคมศึกษามีบุคลิกภาพดังกล่าวอยู่ในระดับมาก กล่าวคือ ครูให้ความสำคัญในการปฏิบัติงานตามที่ได้รับมอบหมายจนสำเร็จตามบทบาทหน้าที่ มีการประนีประนอมโดยคำนึงถึงประโยชน์ที่จะเกิดขึ้นแก่ส่วนรวม เห็นว่างานส่วนรวมเป็นงานของตน ทำตามมติของส่วนรวมที่ได้วางแผนร่วมกันไว้ สำหรับการตอบแบบสอบถามบุคลิกภาพของครูผู้สอนวิชาสังคมศึกษาที่

สอดคล้องกับการพัฒนาด้านวัฒนธรรมการเมืองแบบประชาธิปไตย ด้านสามัคคีธรรมของนักเรียนอยู่ในระดับมาก ผลจากการวิจัยพบว่า นักเรียนเห็นว่าครูไม่ชอบให้นักเรียนเอาโรคเอาเปรียบผู้อื่น ครูจะแสดงความยินดีกับนักเรียนที่ได้รับรางวัล และครูเป็นแบบอย่างที่ดีในการทำงาน สาโรช บัวศรี (2514) กล่าวว่า บุคคลที่อาศัยอยู่ในสังคมประชาธิปไตย จะต้องติดต่อสัมพันธ์ มีการแบ่งปันร่วมงานกันและประสานงานกัน สามารถอาสารับแบ่งงานกันไปทำ ไม่บ้ายเบี่ยงและหลีกเลี่ยง ร่วมมือกันทำตามอัธยาศัยและประสานงานกันทั้งหมด โดยทำตามที่ได้ตกลงกันตามแผนซึ่งร่วมกันวางไว้แล้ว ไม่มีใครดื้อดึงกลั่นแกล้งเนื่องจากเห็นแก่ตัวเองจึงเรียกว่า สามัคคีธรรม นอกจากนี้สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2538) กล่าวว่า วิถีชีวิตประชาธิปไตยด้านสามัคคีธรรม ต้องรู้จักประสานประโยชน์ โดยถือเอาประโยชน์ของส่วนรวมหรือของชาติเป็นที่ตั้ง ร่วมมือการทำงานหรือทำกิจกรรมอย่างหนึ่งอย่างใดซึ่งต้องมีการวางแผนการทำงานร่วมกัน คิดร่วมกัน และทำร่วมกัน เมื่อถึงขั้นตอนของการทำงานก็จะช่วยเหลือกันอย่างตั้งใจจริงจะไม่หลีกเลี่ยงหรือทำแบบเอาเปรียบผู้อื่น และเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมถือว่างานส่วนรวมเป็นของตน อนึ่ง นวลเพ็ญ วิเชียรโชติ และวีรยุทธ วิเชียรโชติ (2517) ให้แนวคิดประชาธิปไตยสำหรับครู เพื่อตรวจสอบพฤติกรรมประชาธิปไตยด้านสามัคคีธรรม ประกอบด้วย การร่วมมือ ประชุมปรึกษาหารือ วางแผนในการทำงานร่วมกัน ตัดสินใจร่วมกัน (อำพร เรือนสวัสดิ์, 2536 อ้างถึงในจักรเพชร นิลพงษ์, 2539) ดังที่ สุวภัทร์ วรรณจำปา(2539) กล่าวว่า วิถีชีวิตประชาธิปไตยเป็นส่วนหนึ่งของคุณลักษณะประชาธิปไตยซึ่งการดำเนินชีวิตที่นำเอาหลักการประชาธิปไตยมาใช้แบ่งออกเป็น 3 ด้าน คือ 1) การเคารพซึ่งกันและกัน 2) การมีส่วนร่วมและร่วมมือกัน และ 3) การเชื่อมั่นในวิธีการแห่งปัญญา

3. บุคลิกภาพที่สอดคล้องกับการพัฒนาด้านวัฒนธรรมการเมืองแบบประชาธิปไตย ด้านปัญญาธรรม จากการตอบแบบสอบถามครูผู้สอนวิชาสังคม ผลจากการวิจัยพบว่า ครูผู้สอนวิชาสังคมศึกษามีบุคลิกภาพดังกล่าวอยู่ในระดับมาก กล่าวคือ ครูให้ความสำคัญในปฏิบัติตามหลักคุณธรรมจริยธรรมในความเป็นครู ครูมีความซื่อสัตย์สุจริตในการปฏิบัติงาน ครูปฏิบัติตามกฎระเบียบวัฒนธรรมจารีตประเพณีของชุมชน และนำความรู้ที่ถูกต้องมาใช้ในการทำงาน สำหรับการตอบแบบสอบถามบุคลิกภาพของครูผู้สอนวิชาสังคมศึกษาที่สอดคล้องกับการพัฒนาด้านวัฒนธรรมการเมืองแบบประชาธิปไตย ด้านปัญญาธรรมของนักเรียนอยู่ในระดับมาก ผลจากการวิจัยพบว่า นักเรียนเห็นว่าครูเป็นผู้มีคุณธรรมจริยธรรม ครูเป็นผู้ดำรงตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่นักเรียน ครูฝึกให้นักเรียนกล้าแสดงออกด้วยการซักถามหรือแสดงความคิดเห็น และครูจัดรูปแบบการเรียนการสอนที่ส่งเสริมความเป็นประชาธิปไตย กมล สมวิเชียร(2520) กล่าวว่า บุคคลที่มีบุคลิกภาพประชาธิปไตยเป็นคนหนักแน่น ไม่หุนเหว ไม่เชื่ออะไรง่าย ๆ จะเชื่อหรือเห็นงามกับสิ่งใดสิ่งหนึ่งก็ต่อเมื่อได้เห็นด้วยตาม หรือพิจารณาด้วยหลักฐานด้วยเหตุผลที่ถ่องแท้แล้วเท่านั้น บุคคลที่มีประชาธิปไตยในจิตใจต้องยอมรับความจริงที่ว่าตนเป็นส่วนใหญ่ ความคิดหรือแผนการของตนนั้นไม่ว่าจะฉลาดปราดเปรื่องแค่ไหนหากส่วนใหญ่ไม่เห็นชอบด้วยแล้วต้องเป็นอันตกไป หรือมิฉะนั้นก็ต้องพยายามให้คนส่วนใหญ่เห็นด้วยเหตุผล นอกจากนี้ พจน์ สะเพียรชัย(2516 อ้างถึงใน จรรยา สุวรรณทัต, 2534) อธิบายว่า บุคลิกภาพประชาธิปไตย หมายถึง คุณลักษณะของบุคคลที่ยึดมั่นในคุณธรรมพื้นฐานของประชาธิปไตย เช่น ความรับผิดชอบในตนเอง ยอมรับฟังความคิดเห็นของคนอื่น อดทนต่อการขัดแย้ง รู้จักประมาณตน มีวุฒิภาวะทางอารมณ์ สุขุมรอบคอบ ยุติธรรม สรทธานในการใช้ปัญญา ความคิดที่มีเหตุผลและเป็นไปตามหลักวิชาการ อนึ่ง ประชา กัลป์ยามชาติ (2517 อ้างถึงใน พรศักดิ์ ผ่องแผ้ว และพลศักดิ์ จิรไกรศิริ, 2524) ได้ให้ข้อคิดเห็นเพิ่มเติมเกี่ยวกับคุณสมบัติของผู้มีจิตใจเป็นประชาธิปไตยว่า ต้องมีคุณสมบัติคือสนใจและเข้าร่วมในขนบธรรมเนียมประเพณี ศิลปะ วัฒนธรรมของชนกลุ่มอื่นและยอมรับสภาพความเป็นไป

ของชนกลุ่มอื่นนอกกลุ่มของตน มีความสำนึกในหน้าที่พลเมืองของตนและมีความเชื่อมั่นในตนเองก็คือ เป็นผู้ที่ปฏิบัติตามระเบียบ กฎหมายโดยไม่ฝ่าฝืนและมีชีวิตจิตใจที่เรียกว่า สาธารณะประโยชน์เพื่อช่วยเหลือส่วนรวม (ทินพันธุ์ นาคะตะ, 2525)

นอกจากนี้เมื่อศึกษาข้อมูลการศึกษาของครูผู้สอนวิชาสังคมศึกษาส่วนใหญ่สำเร็จการศึกษาดังแต่ปริญญาตรีขึ้นไป จากการวิจัยของ ปัญญา ปุຍเปีย (2518) พบว่า ครูที่มีคุณวุฒิสูงจะมีบุคลิกภาพประชาธิปไตยสูงด้วย โดยจะมีลักษณะเป็นผู้เชื่อมั่นในตนเอง เคารพเหตุผล การแก้ปัญหาต่างๆก็ใช้วิธีการทางประชาธิปไตย ซึ่งตรงข้ามกับผู้ที่ได้รับการศึกษาดำรงจะแก้ปัญหาต่างๆด้วยความรุนแรงแบบเผด็จการ ขาดเหตุผล ในสถานศึกษาครูก็ได้นำวิธีการทางประชาธิปไตยมาแก้ปัญหาต่างๆในทางการเรียนการสอน การแนะแนว การบริหารงานต่างๆ ตลอดจนการดูแลนักเรียน อีกทั้งครูย่อมเป็นตัวอย่างให้นักเรียนสิ่งเหล่านี้ย่อมส่งผลให้ครูมีบุคลิกภาพประชาธิปไตยสูงขึ้น

เมื่อศึกษาอายุราชการของครูผู้สอนวิชาสังคมศึกษาส่วนใหญ่จะมีประสบการณ์การจัดการเรียนรู้แก่นักเรียนมากกว่า 15 ปี จึงมีความรู้เข้าใจในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ของกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ช่วงชั้นที่3 และ4 เพื่อจัดสาระการเรียนรู้ที่ 2 หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิต โดยการปลูกฝังให้นักเรียนมีพื้นฐานการเป็นพลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตยในสังคมไทยและสังคมโลก โดยให้นักเรียนมีความเข้าใจในการหลักการและคุณลักษณะของสมาชิกที่ดีในวิถีประชาธิปไตยทั้งในระดับตนเอง ครอบครัว ชุมชน ประเทศชาติ และสังคมโลก มีส่วนร่วมและปฏิบัติตนตามกระบวนการประชาธิปไตย ส่งเสริมให้อื่นปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดีตามสภาพ บทบาท สิทธิเสรีภาพ ในฐานะพลเมืองดี ครูจึงเป็นผู้ถ่ายทอดความรู้ ถ่ายทอดความเชื่อและค่านิยมให้นักเรียนทั้งด้านการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม(ณรงค์ สินสวัสดิ์, 2522) ครูจะต้องกำหนดพฤติกรรมคุณลักษณะประชาธิปไตยไว้ล่วงหน้าของการสอนแต่ละครั้งว่าต้องการให้นักเรียนมีคุณลักษณะอย่างไร จัดรูปแบบการเรียนการสอนที่ส่งเสริมความเป็นประชาธิปไตยการสร้างบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมประชาธิปไตยให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนทั้งในหลักสูตรและนอกหลักสูตรได้ลงมือปฏิบัติและทดลองโดยใช้กระบวนการกลุ่มเป็นหลัก เปิดโอกาสให้นักเรียนซักถามและแสดงความคิดเห็น สร้างบรรยากาศที่มีความเป็นกันเอง (รัชณี พลารักษ์, 2531) ครูจึงเกิดประสบการณ์ตรงในการเรียนรู้ความป็นประชาธิปไตยซึ่งนำไปสู่การพัฒนาบุคลิกภาพที่สอดคล้องกับการพัฒนาด้านวัฒนธรรมการเมืองแบบประชาธิปไตย